

A BÁNYÁSZATI ÉS VÍZÜGYI SZAKIGAZGATÁS ÉRINTKEZÉSI PONTJAI: VÁLTOZÓ ELVÁRÁSOK

Kovács Gábor

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Szolnoki Bányakapitányság

**XVIII. Konferencia a felszín alatti vizekről
Siófok, 2011. április 5-6.**

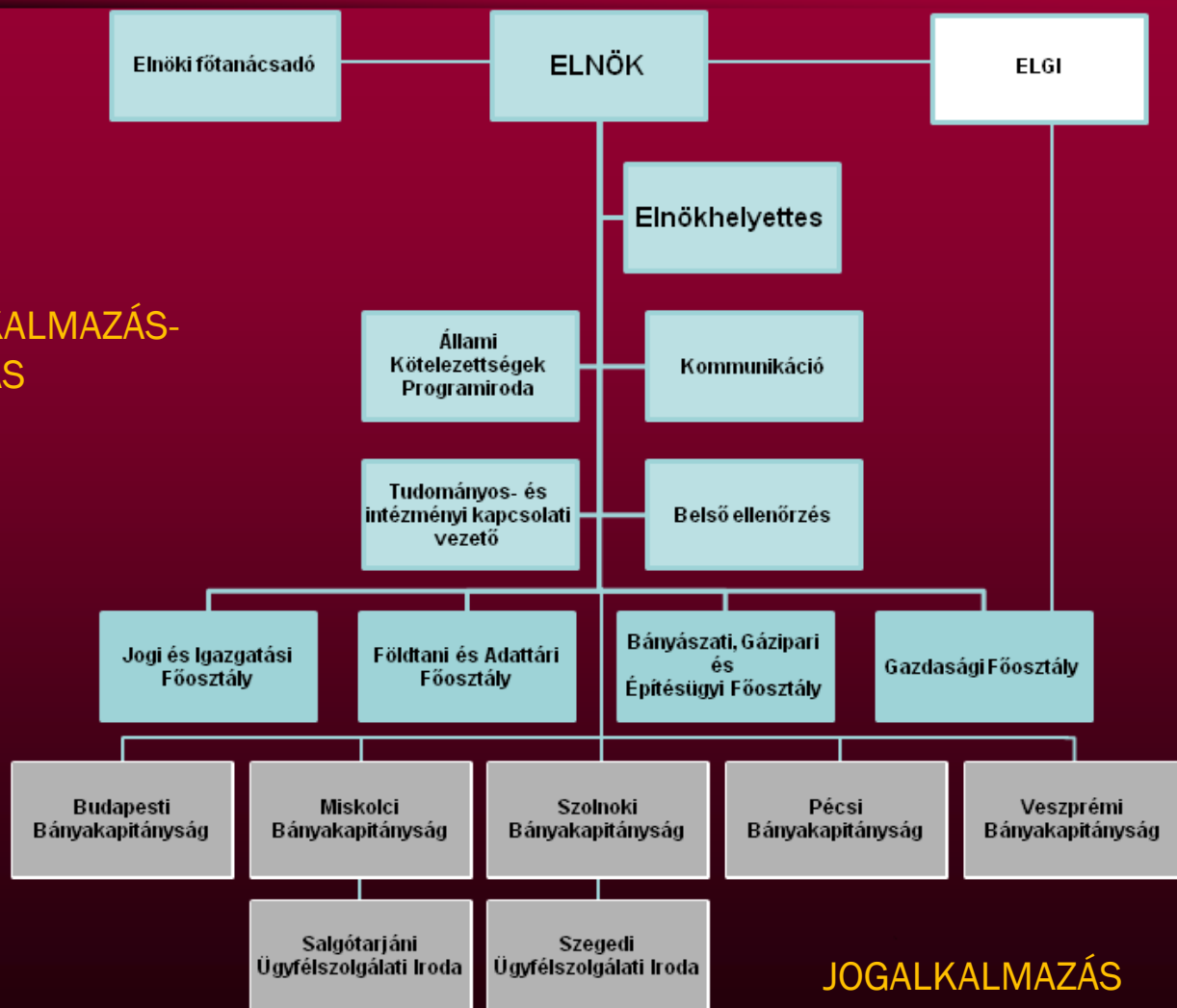
Előadás vázlat

1. A geotermikus energia kinyerése a Bt. szerint
2. Új jogi szabályozás
3. A koncesszióról
4. Geotermikus energia felhasználása és a kapcsolt ásványi nyersanyagok
5. Geotermikus energia hasznosítás ellenőrzése
6. Az ásványi nyersanyag, mint állami vagyon védelme

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal

JOGALKALMAZÁS-
ALKOTÁS

JOGALKALMAZÁS

Bányakapitányságok illetékességi területei

Jogszabályok

- ▣ 1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról (Bt.)
- ▣ 203/1998. (XII. 19.) Kormányrendelet a Bt. végrehajtásáról
- ▣ 267/2006. (XII. 20.) Kormányrendelet a Magyar Bányászati és Földtani Hivatalról
- ▣ 96/2005. (XI. 4.) GKM rendelet a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó sajátos építményekre vonatkozó egyes építésügyi hatósági eljárások szabályairól
- ▣ 54/2008. (III. 20.) Kormányrendelet az ásványi nyersanyagok és a geotermikus energia fajlagos értékének, valamint az értékszámítás módjának meghatározásáról
- ▣ A koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény

A geotermikus energia szabályozásának kronológiája a Bányatörvényben

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.) egyes ásványi nyersanyagok és a geotermikus energia (kutatásával, kinyerésével) hasznosításával kapcsolatosan mindennemű (technológiai, terület- és mértékbeli, stb.) megkülönböztetés nélkül – a *koncesszió jogintézményéhez kötötte*.

940/1993. (Bá. K. 1.) MBH Közlemény (I. Évfolyam I. szám, megjelent 1993. augusztus 16-án), amely zártta nyilvánította Magyar Köztársaság egész területét: CH, CO₂, CH₄, Au, Ag, nemesfém ércek, építőanyagok.

12 db megkötött szerződés: szénhidrogénekre, homok-kavics ásványi nyersanyagra, nemesfémekre

Ezekből: Törölt: 4 db, Visszaadott: 2 db

(Jelenleg kutatási terület: 185 db, kutatási jogadomány 169 db; bányatelek 1402 db, koncessziós btk. 1db.)

Kronológia- zárttá nyilvánítás törlése

2040/1999. (Bá. K. 3.) MBH Közlemény (VII. Évfolyam 3. szám, megjelent 1999. október 14-én), amely:

- A zárt területek zárt minősítését az ország egész területén és minden ásványi nyersanyagra vonatkozóan egységesen megszüntette.
- De kimondta, hogy a korábban szerzett bányászati jogokat és megkötött koncessziós szerződéseket a zárt minősítés megszüntetése nem érinti.

Kronológia – 2003. évi XLII. törvény

A Bt. 2004. évi módosítása

- A módosítás a geotermikus energia hasznosítást hatósági engedélyezés alá rendelte. „A bányafelügyelet engedélyezi: ... a geotermikus energia kutatását, kinyerését és hasznosítását (KKH), beleértve az ehhez szükséges föld alatti és felszíni létesítmények megépítését és használatba vételét, amennyiben az *nem érinti felszín alatti vizek felszínre hozatalát.*”,
- Megszüntette a koncesszió-kötelezettséget differenciálás nélkül.
- Kizárólagosságot nem biztosított a geotermikus energia KKH-ra.

Kronológia – 2010. évi IV. törvény

- A módosítást – alapvetően – a hazai geotermikus energia energetikai célú hasznosításához szükséges nagy volumenű befektetések védelme kényszerítette ki, mivel *védelmi-garanciális* jogintézményt a Bt. (sem más jogszabály) nem tartalmazott.
- A Bt. 1., 3., 5., 8., 9., 14., 15., 20., 22., 22/B., 44., 45., 49. § szabályozza alapvetően a geotermikus energia kutatását, kinyerését és hasznosítását.
- A fenti irányelvhez kapcsolódva a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal közleménye (2010. október 22.), mely a bányatörvény 50. § (5) bekezdése alapján a szénhidrogének, a széndioxid, a széntelepekben lekötött metán, a feketeszén, az ércek (beleértve a bauxitot is) vonatkozásában a Magyar Köztársaság egész területét zárt területté minősítette.

Kronológia – 2010. évi IV. törvény

8. § A miniszter belföldi vagy külföldi jogi és természetes személyekkel, valamint ezek jogi személyiség nélküli társaságaival kötött koncessziós szerződéssel meghatározott időre átengedheti:

a) zárt területen

aa) az ásványi nyersanyagok kutatását, feltárását, kitermelését,

ab) a geotermikus energia kutatását, kinyerését és hasznosítását,

b) a kőolaj, a kőolajtermék, továbbá - a földgáz kivételével - az egyéb szénhidrogén-gáz szállítóvezetékek létesítését és üzemben tartását.

A geotermikus engedélyezés a Bt. szerint- 2010. 02.23-

a bányafelügyelet engedélye nélkül

20 m

NYÍLT TERÜLET

bányafelügyelet engedélyével, ha
vízkivétellel nem járó zárt hurkú
szondakutak engedélyezése

KTVF engedélyével, ha
vízkivétellel jár a geotermális
energia hasznosítása

20 - 2500 m

ZÁRT TERÜLET

koncesszió - CH-bányászat engedélyezésére vonatkozó sajátos szabályok

>2500 m

2011. évi Bt. módosítás – 2011. évi XXIX. Tv.

2011. március 16-án szavazta meg az Országgyűlés a T/1941/106 számú egységes javaslatot, energetikai tárgyú törvények módosítása részeként a Bt. Módosítását, mely 2011. 03. 30-án lépett hatályba.

Bt. 9. § (2) A koncessziós pályázati kiírásban a miniszter azokat a zárt területeket hirdeti meg – az érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatokról szóló jogszabályban foglaltak figyelembevételével – amelyeken az **ásványi nyersanyag bányászata**, vagy a **geotermikus energia kinyerése** energetikai célra kedvezőnek ígérkezik, vagy az energetikai és ipari eredetű **szén-dioxid tárolására** alkalmas földtani szerkezet kialakítása lehetséges.

(3) **Ivóvíz-, ásvány-, gyógy- és hévíz célú hasznosításra** már igénybevett, valamint ivóvíz, ásványvíz, gyógyvíz hasznosításra alkalmas rétegek, vízadók, víztestek – energetikai és ipari eredetű szén-dioxid földtani szerkezetekben történő tárolása céljából – **zárt területként nem jelölhetők ki.**

2011. évi Bt. módosítás

A Bt. 50/A. § (1) bekezdés s) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Felhatalmazást kap a Kormány]

„s) a koncessziós pályázatra kijelölhető ásványi nyersanyag, geotermikus energia előfordulási területén, és az energetikai vagy ipari eredetű szén-dioxid tárolására alkalmas földtani szerkezet kialakítására alkalmas területen elvégzendő **komplex érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálat lefolytatására**, valamint a vizsgálatban résztvevő hatóság közreműködésére,”

[vonatkozó részletes szabályok rendeletben történő megállapítására]

A koncesszió jogi szabályozása

Általános szabályok

A koncesszióról szóló **1991. évi XVI. törvény**

• 1. § (1) bekezdésének e) pontja értelmében:

„Ez a törvény állapítja meg... a bányászati kutatás és kitermelés, valamint az ezzel összefüggő bányászati melléktevékenységek... koncessziós szerződés keretében történő átengedésének alapvető szabályait.”

•A bányászati koncessziós szerződés alapján kitermelt természeti kincs feletti tulajdonjogban a bányatörvény szerinti tulajdonváltás bekövetkezhet . (15. § (1) bekezdése)

A koncesszió jogi szabályozása

Speciális szabályok

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.)

1. A bányászati koncessziók fajtái (Bt. 8. §)
2. A koncessziós területek kijelölése (Bt. 9. §)
3. A koncessziós pályázat (Bt. 10. §)
4. A pályázatok elbírálása (Bt. 11. §)
5. A koncessziós szerződés (Bt. 12. §)
6. A koncessziós társaság (Bt. 13. §)
7. A kutatás, feltárás és kitermelés (Bt. 14-15. §)
8. A koncesszió átruházása (Bt. 18. §)
9. A bányászati koncessziós tevékenység gyakorlása (Bt. 19. §)

A koncesszió előnyei

A koncesszió alapuló bányászati jog megszerzése megfelel az Európai Parlament és a Tanács 94/22/EK irányelvében megfogalmazott célnak:

- Megkülönböztetés mentesen lehessen hozzájutni a szénhidrogének, geotermikus energia kutatásához, feltárásához és kitermeléséhez.
- Az ágazatban versenyt generáljanak, ösztönözzék és szabályozzák a tagállamok készleteinek kutatását kitermelését.

A koncesszió előnyei

- Az EU Hivatalos Lapjában történő megjelenés lehetővé teszi a nagy tőkeigényű befektetések esetén a nemzetközi befektetők megjelenését.
- Lehetővé teszi, hogy a legalkalmasabb vállalkozás szerezzék meg a bányászati jogot – nincs automatizmus.
- A koncessziós díj az állam számára jelentős többletbevételt jelenthet.
- Lehetővé teszi a vállalkozások számára a közös indulást a koncessziós pályázatokon, ezáltal sor kerülhet a közös jogszerzésre.
- Rugalmasan kezeli a koncessziós szerződés a változásokat a szerződés időtartama alatt.

A koncesszió előnyei

- Átláthatóbbá, problémamentessé tehetik az engedélyezési eljárásokat.
- Az állam a koncessziós pályázatban meghatározhatja a számára fontos feltételeket:
  - ✓ Hazai munkaerő foglalkoztatása,
  - ✓ Környezetvédelmi program, K+F program meghatározása,
  - ✓ Előírhat értékesítési feltételeket,
  - ✓ Beruházások ösztönzése a bányajáradék mértékének meghatározásával.

A koncesszió szerzés menete

- Pályázat kiírása
- A pályázatok elbírálása
- A koncessziós szerződés megkötése

A pályázat

Általános követelmények

Az illetékes ágazati miniszter írhatja ki, bírálhatja el és a koncessziós szerződést megkötheti az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter egyetértésével.

A szükséges hatósági engedély megadásának feltételeit az illetékes állami szervvel a pályázat kiírása előtt egyeztetni köteles.

A pályázati felhívást két országos napilapban a beadási határidő előtt 30 nappal meg kell jelentetni. A beadás időtartama minimum 60 nap. Az elbírálás maximum 90 nap.

A pályázat

Általános követelmények

A pályázati kiírásnak tartalmaznia kell:

- a pályázat elbírálási szempontjait,
- a tevékenységek felsorolását,
- az átengedés időtartamát,
- a földrajzi-közigazgatási egységet,
- a jogi-pénzügyi feltételeket,
- az idő előtti megszűnés feltételeit,
- a koncessziós díj legkisebb összegét.

A pályázat

- a terület lehatárolása,
- a tevékenység meghatározása,
- szakmai követelmények,
- a munkaprogram főbb tartalmi követelményei,
- a fizetési kötelezettségek meghatározása,
- a tájrendezésre vonatkozó kikötések megadása,
- az elbírálás szempontjainak megadása,
- a koncessziós társaság alapítási kényszerének előírása

A pályázatok elbírálása

Az elbírálásról nyilvános emlékeztetőt kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell:

- A beérkezett pályázatok adatainak összefoglalását.
- A legkedvezőbb pályázat elfogadásának részletes indokait.
- A kikötött biztosítékok megfelelőségének értékelését.
- A koncessziós díj megfizetésének módjára és mértékére vonatkozó adatok ismertetését.
- A koncesszió megadásáról a miniszter dönt.
- A pályázat eredményét nyilvánosságra kell hozni.
- Valamennyi pályázót értesíteni kell.
- A részvételi díj befizetését ellenőrizni kell.
- Az MBFH elnökének minősítő bizottságot kell létrehoznia.

KÖZÖS PONTOK

347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 32/D és 32/E. § bekezdéseiben az alábbi szakkérdésekben:

- az ásványi nyersanyag és a geotermikus energia nyilvántartott előfordulásai,
- ásványvagyon-gazdálkodási övezetek védelmének biztosíthatósága,
- valamint a bányászati jog, gázipari nyomvonalas létesítmény érintettsége,
- felszínmozgás fennállása,
- a földtani közeg védelmének biztosítotttsága,
- a kitermelendő víz hőmérsékletének megállapítása
- a bányajáradék-fizetési kötelezettség megállapítása
- fúróberendezés alkalmassága, műszaki-biztonsági szakkérdések

ELVI - LÉTESÍTÉSI - ÜZEMLESI VÍZJOGI ENGEDÉLY

Bányajáradék

Bt. 3. § és a 20. §

54/2008. (III. 20.) Korm. rendelet

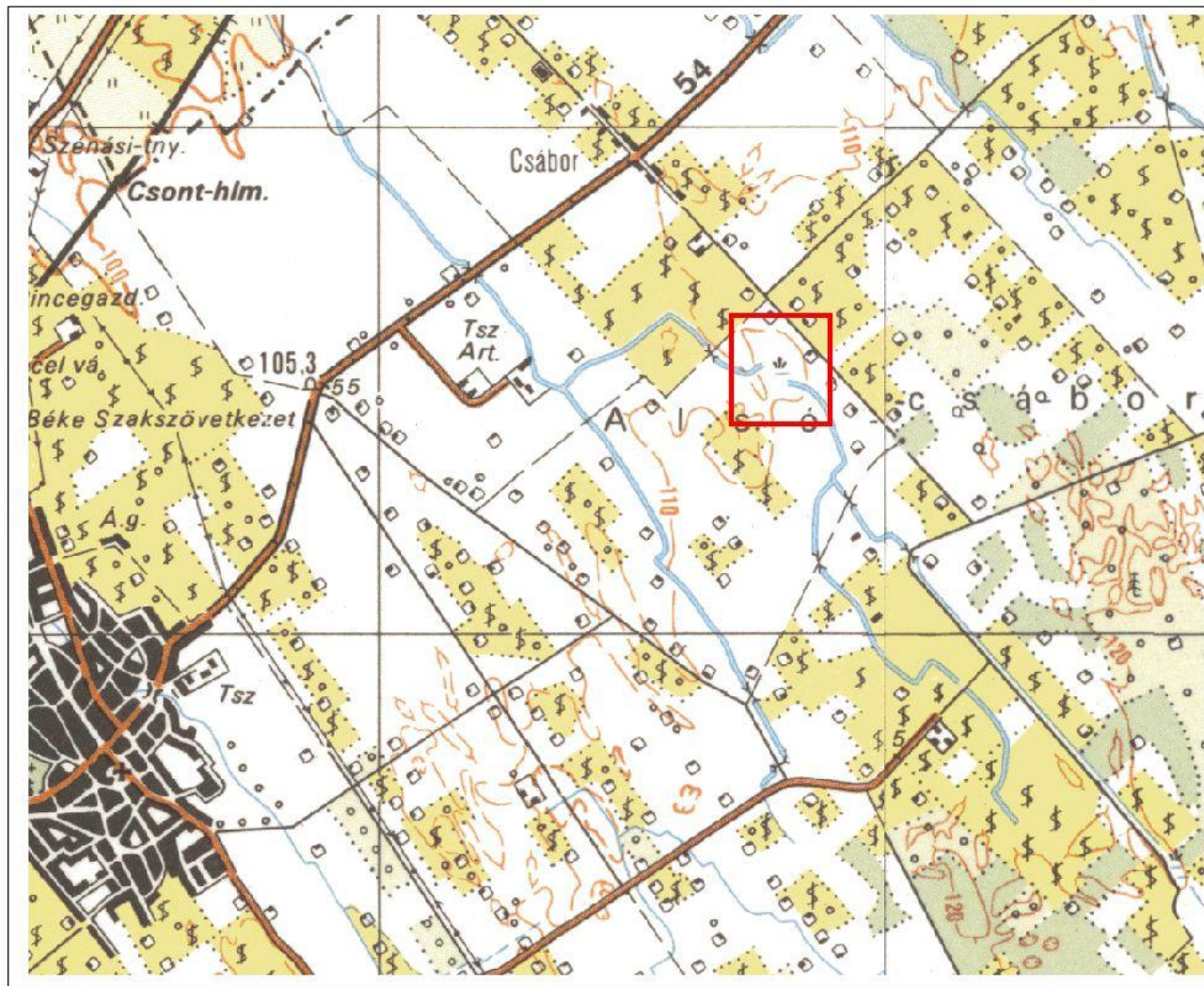
3. § (1) Energetikai célra hasznosított geotermikus energia esetében

- a) a kitermelt geotermikus energia után keletkező érték a kitermelt **legalább +30 °C-os** hőmérsékletű energiahordozóból kinyert energiamennyiségnek (GJ) és az 1/b. melléklet B. pontjában meghatározott fajlagos értéknek (Ft/GJ) ezer forintra kerekített szorzata (E Ft),
  - b) A fizetendő bányajáradék hatósági engedély alapján végzett kitermelés esetén az a) pont szerint számított értéknek a Bt. 20. §-ának (7) bekezdése szerinti százaléka. Bt. 20. § (7) A bányajáradék mértéke geotermikus energia esetében **a kitermelt geotermikus energia értékének 2%-a**. Nem kell bányajáradékot fizetni a kitermelt geotermikus energia 50% -át meghaladóan hasznosított mennyisége után.
- (2) Az energetikai célra kinyert geotermikus energia mennyiségét a **vállalkozó köteles meghatározni**. Ennek érdekében mérnie és bizonylatolnia kell az energiahordozó kútfejen mért hőmérsékletét és mennyiségét (m³), valamint az energiahordozó hőmérsékletét a kinyerésre szolgáló berendezés kimeneti pontján.
- (3) A bányajáradék önbevallásokat a 3/a. és a 3/b. melléklet szerinti nyomtatványon kell benyújtani.
- ## 8. § (1) A bányajáradék önbevallást Bt. Vhr. 4. §-ának (5) bekezdésében előírt határidőre az e rendelet mellékletei szerinti nyomtatványokon kell teljesíteni, és egyidejűleg befizetni.

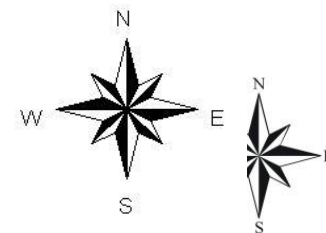
Termál víz - metán

- A vízjogi létesítési engedélyben a metán felhasználásáról nem nyilatkozik a tervező – a hatóságnak nincs közvetlen információja a felhasználás módjáról,
- Ha felhasználja bányajáradékot köteles fizetni,
- Ha nem és lengedi a légkörbe, akkor van környezetvédelmi bírság vonzata???

Víztározó létesítés a Kiskunságon

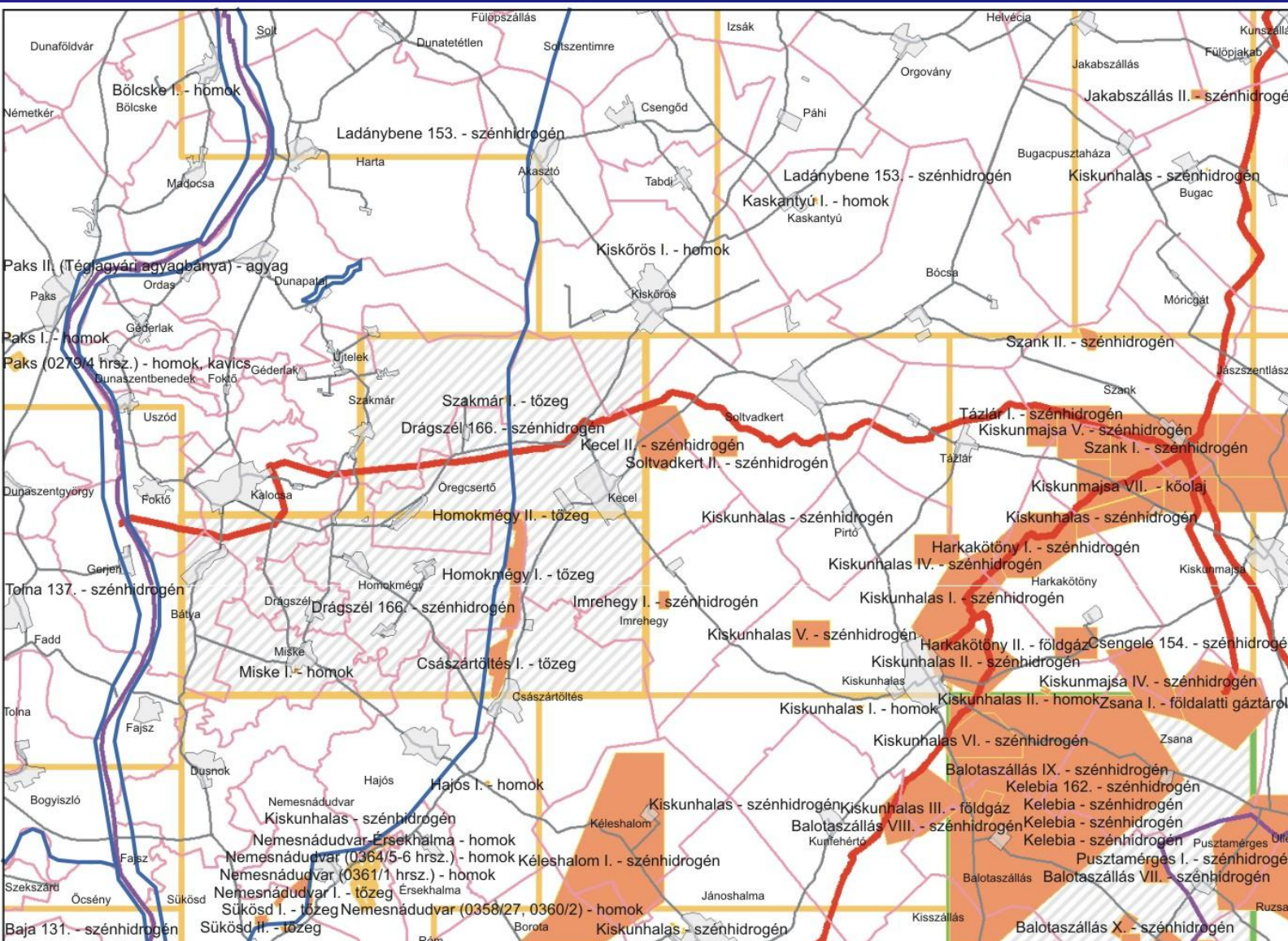

- vezési terület
- lyó
- átorna
- épülés
- tópálya
- gyegetár

1 0 1 2 Kilometers

Homokhát homokbányák nélkül?

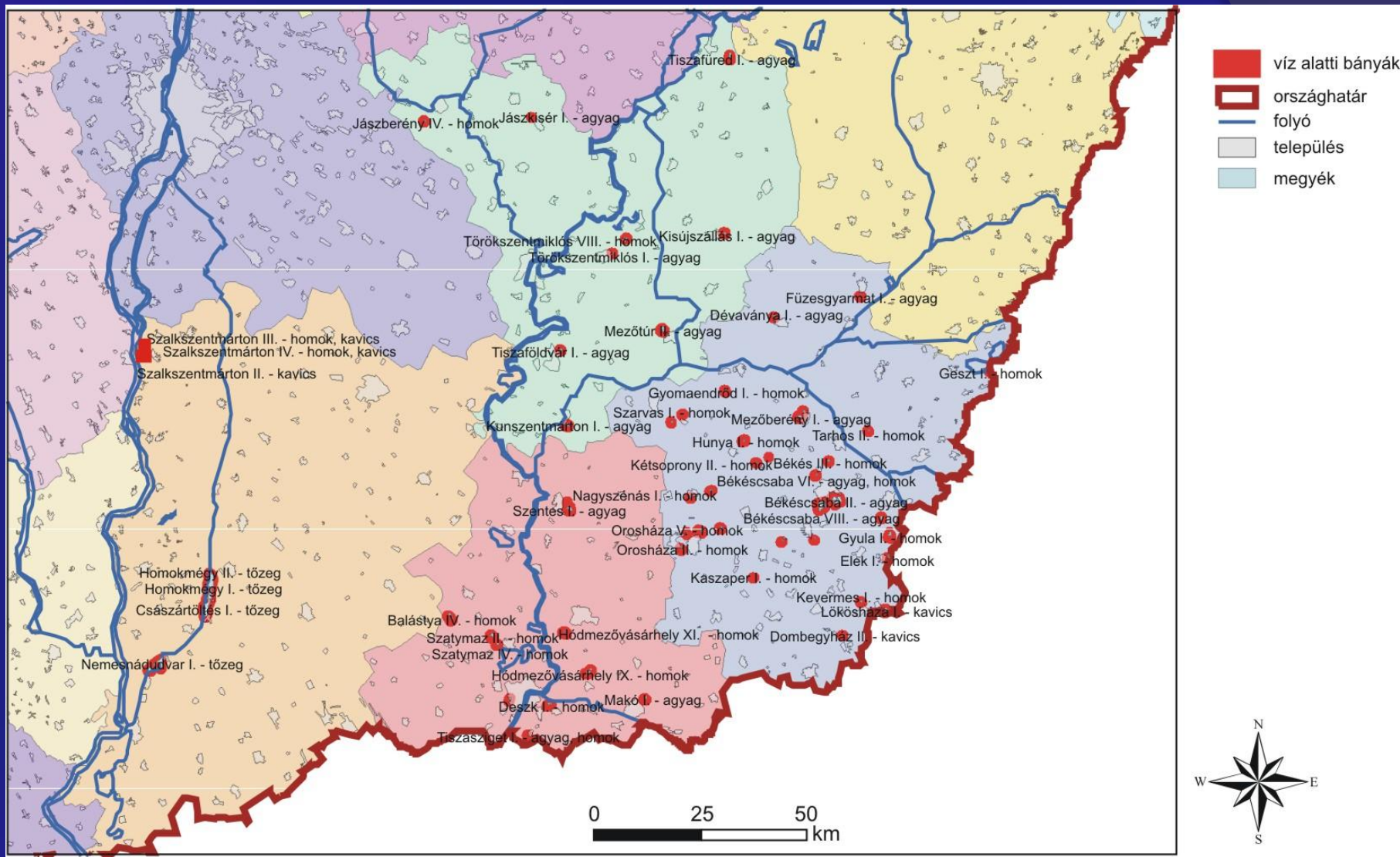

- országhatár
- folyó arc
- település
- közutak**
- autópálya
- út
- megyehatár

- Bater_201103**
-
- bányatelek
- koncesszió
- kutatás
- kutatási engedély kérelem
- kutatási jogadomány
- kutatási zárójelentés

0 2,5 5 km

Bányászat a talajvíz szintje alatt

Bányászat talajvíz szintje alatt

A SZBK területén a felszín alatti víz alá kotort bányák, mintegy 70 db össz területe: **2596 ha** (26 km²).

A legkisebb bánya területe 0,8 ha, a legnagyobb 474 ha.

A bányatelek fedő – fekü közti különbsége, azaz a bánya lehetséges mélységének maximuma 22,3 m, az átlaga 10,6 m.

A Dél-alföldi területeken 2,6 m mélységű kitermelés már víz alá szedést jelent.

Területfelhasználás szempontjából mi az előnyösebb: kevesebb mélyebb bánya vagy több sekélyebb?

Mennyi horgászto, halastó, hobbytó kerül engedélyezésre?

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!